

Bronisław Geremek

vel.

Benjamin Lewertow

Dzieciństwo

Przyszedł na świat jako Benjamin Lewertow w żydowskiej rodzinie Borucha i Szarcy Lewertowów. Jego ojciec prowadził wytwórnę futer w Warszawie. Miał starszego brata Israela (ur. 1926), który po wojnie wyjechał do Izraela, a w 1951 wyemigrował do Stanów Zjednoczonych, gdzie przyjął nazwisko Jerry Lewart. Jeden z jego dziadków, Israel, był magidem. W 1940 trafił wraz z rodzicami i bratem do getta warszawskiego, skąd w 1942 uciekł. Jego ojciec zginął w Auschwitz.

„Nigdy nie wracałem do moich dziecięcych doświadczeń, choć to one mnie formowały. Świat palił się na moich oczach. Palił się też mały świat rodzinnych kontynuacji, w których jest ciągłość oczywistych wartości, zasad, reguł. W mojej dziecięcej biografii świat ciągle się rozpadał. To też nadawało kształt mojej późniejszej wrażliwości.” – Bronisław podczas wywiadu z Jackiem Żakowskim.

Wykształcenie i praca naukowa

W 1954 ukończył studia na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego, w tym samym roku wyjechał do USA na stypendium Smithsonian Institution, w latach 1956–1958 odbył studia podyplomowe w École Pratique des Hautes Etudes w Paryżu. W 1960 uzyskał stopień doktora, a w 1972 habilitował się w Polskiej Akademii Nauk. W 1989 otrzymał tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych. Zajmował się badaniami nad historią kultury i społeczeństwa wieków średnich. Publikował artykuły, odbywał wykłady i odczyty, napisał (niektóre jako współautor) 10 książek, z czego część została przetłumaczona na języki obce. Rozprawa doktorska z 1960 dotyczyła rynku pracy w średniowiecznym rzemiośle paryskim oraz problematyki prostytucji w tym mieście, natomiast praca habilitacyjna z 1972 grup marginesu społecznego w średniowiecznym Paryżu (*Ludzie marginesu w średniowiecznym Paryżu. XIV-XV wiek*, wydane w 1972 i ponownie w 2003).

Działalność polityczna

W okresie nauki w liceum wstąpił do Związku Walki Młodych, a w 1950 zapisał się do PZPR, był drugim sekretarzem POP na Uniwersytecie Warszawskim. W 1968 na znak protestu przeciwko inwazji wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację wystąpił z partii.

Od drugiej połowy lat 70. aktywnie działał w polskiej opozycji demokratycznej. W latach 1978–1981 był współzałożycielem i wykładowcą Towarzystwa Kursów Naukowych. W sierpniu 1980 związał się z ruchem społecznego protestu robotników Gdańska, został jednym z ekspertów i doradców powstającego NSZZ "Solidarność". W 1981 na I Krajowym Zjeździe Delegatów NSZZ "S" przewodniczył Komisji Programowej. Został internowany po wprowadzeniu stanu wojennego, zwolniony po około roku, w grudniu 1982. Pełnił następnie funkcję doradcy zdelegalizowanej "Solidarności", blisko współpracował z Lechem Wałęsą. W 1983 został ponownie aresztowany pod zarzutem prowadzenia nielegalnej działalności politycznej.

Nagrody i odznaczenia

Został nagrodzony wieloma odznaczeniami i wyróżnieniami. Posiadał między innymi Wielki Krzyż Zasługi z Gwiazdą Orderu Zasługi RFN oraz Pour le Mérite. Był też kawalerem Legii Honorowej Republiki Francuskiej. W 1999 otrzymał tytuł Człowieka Roku tygodnika "Wprost". W 1998 wyróżniony międzynarodową Nagrodą Karola Wielkiego. Był laureatem nagrody "Politique Internationale", przyznawanej przez Stowarzyszenie Polityki Zagranicznej Sorbony, a także Europrize 1999 Forum Izb Gospodarczych Unii Europejskiej. Został też nagrodzony Medalem Wolności, wyróżnieniem Instytutu Franklina i Eleonor Roosevelt w Nowym Jorku. W 2000 otrzymał tytuł honorowego obywatela Wschowy. W 2000 został odznaczony Orderem Zasługi Republiki Włoskiej I Klasy. W 2004 redakcja "Gazety Wyborczej" przyznała mu tytuł "Człowieka Roku". Laudację na cześć laureata wygłosił jej redaktor naczelny, Adam Michnik. 11 listopada 2002 został uhonorowany przez prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego Orderem Orła Białego. Był członkiem Kapituły Orderu Orła Białego do 2007, kiedy to odmówił ponownego złożenia oświadczenia lustracyjnego.

Awers Wielkiego Krzyża II Klasy

Śmierć i pamięć

Zginął 13 lipca 2008 w wypadku drogowym na drodze krajowej nr 2 w Lubieniu w powiecie nowotomyskim. Prowadzony przez niego samochód osobowy marki Mercedes zjechał na przeciwny pas jezdni i zderzył się z nadjeżdżającym z przeciwka samochodem dostawczym Fiat Ducato. Według prokuratora przyczyną wypadku było zaśnięcie za kierownicą. Pogrzeb Bronisława Geremka odbył się 21 lipca 2008 i miał charakter państwowy. Msza święta żałobna miała miejsce w katedrze św. Jana w Warszawie. Mszę celebrowali: abp Kazimierz Nycz i abp Tadeusz Gocłowski. Bronisław Geremek został pochowany w Alei Zasłużonych na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie. Podczas uroczystości pogrzebowych przemawiali: Lech Wałęsa, Tadeusz Mazowiecki, Janusz Onyszkiewicz, Henryk Samsonowicz, Lech Kaczyński, Bronisław Komorowski, Bogdan Borusewicz, Donald Tusk, Hanna Gronkiewicz-Waltz, Hans-Gert Pöttering, Adam Michnik i Marek Edelman.

22 lipca 2008 sala sejmowa nr 14 zajmowana przez Komisję Spraw Zagranicznych została nazwana imieniem Bronisława Geremka. 14 kwietnia 2009 owalny dziedziniec w budynku Parlamentu Europejskiego w Strasburgu otrzymał nazwę Agora Bronisław Geremek. 26 maja tego samego roku Rada Miejska w Swarzędzu podjęła uchwałę o nadaniu jednej z ulic nazwy "ulica Bronisława Geremka", a 13 lipca 2009 na budynku przy ulicy Pivnej w Warszawie, gdzie w latach 1952–2000 mieszkał Bronisław Geremek, odsłonięto tablicę pamiątkową. W 2008 XVIII promocja Krajowej Szkoły Administracji Publicznej obrała Bronisława Geremka na swojego patrona.

